

Groningen september 1945

Aan den Directeur Strafgevangenis Alhier

Mijnheer

Tegen mij over woont de bewaarder van de strafgevangenis alhier, Rijnvisch
Wat is dit toch voor iemand ???

Het is een huishouding van Jan Steen, doch dat staat buiten zijn
betrekking, alhoewel het een aanfluiting is voor het geheel en voor een
instantie dat een uniform draagt.

Gedurende de bezetting door de moffen liepen die heeren uit- en in.

De bewaarder had een dochter in huis, waar veel trek op was.
Allerlei soorten uniformen en dan natuurlijk van de moffen kwamen daar in
huis.

Groenen, zwarten, bruinen enz. Allen waren schijnbaar welkom.

Verder hadden zij telkens vreemde mensen in huis.

Met het oog op de gevaarlijke politieke spanning gedurende de bezetting kon
hierdoor geen onderzoek worden ingesteld.

Dat het gezin het niet breed had is meermalen door de vrouw erkend en dat
zij wel kleding enzovoort heeft gekregen van de NS.

Ben Beenker uit de Helperwestsingel heeft zijn vrouw ook wel verteld.

Een zoon van hem is indertijd vrijwillig vertrokken naar Duitsland en is
tot op heden niet terug gekomen.

Of die in militairen dient was en alzo is gesneuveld is niet bekend.

Hierover wordt schijnbaar niet getreurd want R. en zijn vrouw zijn nu
alweer lid van een dansclub waar zij geregeld gaan oefenen.

Misschien is dit ook wel een gelegenheid om andere zaken te regelen.

Zijn dochter is nu weer een vriendin van een meid Benne de Ruiters wonende
aan de Coendersweg alhier.

Deze meid is dadelijk na de bevrijding gearresteerd, doch nu weer los
gelaten.

Ook de dochter van R. is schijnbaar een tijdlang "onder" geweest.

Beide dames zijn nu bij R. in huis en ontvangen nu bezoek van Canadese
militairen en is het wel gemakkelijk als de ouders niet thuis zijn.

Voorts is hij bewaarder van gevangenen die een misdrijf hebben begaan.

Laat hij op zichzelf en zijn 15 jarige zoon passen.

Er wordt nog wel eens een strooptocht ondernomen.

Na de bevrijding had R. weer iemand onderdak verschaft. Dit was een "hij"
Of die niet in huis kon dan wel, dat hij dat niet aandurfde, dit is
onbekend.

Wel staat vast, dat op een nacht een politiekeling is weggehaald uit het
schuurtje van Rijnvisch.

Ook al weer van die nare dingen, zou men zeggen, als men er niet mee
aanpakte.

Evenzo gaf het enigszins te denken dat hij in de bezetting is aangesteld
kunnen worden.

Als regel moest men dan wel sympathiserend zijn, zoo niet , geheel

aangesloten.

Uit alles blijkt dat het geen hoogstaand iemand is.

Naar mijn weten heeft nog zuivering het personeel van de gevangenis plaats gehad.

Mocht dit ooit zover komen, dat verdiend het aanbeveling, met dit schrijven rekening te houden.

Dit is niet bedoeld als een onvoorwaardelijke beschuldiging, doch kan er rekening mee gehouden worden.

Vertrouwende , dat niet met namen worden geschermd teken ik:

J. van Bruggen
Rechercheur van politie Groningen

Proces verbaal A. Beusenbergh

Verdachte J.C. Rijnvis

Naar aanleiding van een klacht in september 1945 tegen J.C.Rijnvis aan den directeur van de strafgevangenis te Groningen heb ik, rechercheur bij de Politieke Opsporingsdienst district Groningen, een onderzoek ingesteld en de verdachte gehoord.

Ik ben in april 1939 als hulpbewaarder aangesteld in het huis van bewaring te Groningen.

In 1944 kreeg ik familie uit Amsterdam bij mij thuis omdat ze het niet langer konden volhouden van wege het voedsel.

De familie genaamd L. Laupe had een zoon die bij de Kriegsmarine was Laupe zelf werkte in Duitsland.

De vrouw van Laupe met een paar kinderen waren bij mij thuis.

Direct na de bevrijding van Groningen kwam de zoon die bij de Kriegsmarine was bij ons thuis maar ik heb hem de deur gewezen.

De moeder van hem stond dat niet aan en ging met hem weg totdat een paar dagen daarna bij ons een overval door de NSB werd gedaan en ze de zoon vonden in fietsschuurtje dat bij onze woning hoorde.

Ik wist van die hele zaak niets af. Ook mijn vrouw stond zeer verwonderd te kijken toen ze dit hoorde.

Mijn dochter had verkering met een Duitser maar zonder mijn toestemming. In het laatst kwam die bij ons thuis, daar hij wist dat ik onderduikers in huis had en hij wel vertrouwd was.

'sNachts is hij nooit bij ons thuis geweest.

Ik heb veel verdriet van mijn dochter gehad. Vaak ben ik haar achterna gegaan om haar bij de Duitsers weg te halen.

Mijn zoon is vrijwillig naar Duitsland gegaan. Hij paste slecht op en had verkeerde vrienden.

Ik heb tot heden geen bericht van hem ontvangen en vrees daarom het ergste. Hij is tegen mijn zin weggegaan. Ik ben direct na de bevrijding met mijn dochter naar de Politiepost Helpman gegaan om haar aan te geven maar kreeg het antwoord: "Als we haar nodig hebben zullen we haar wel komen halen".

Ik heb de meubels van mijn buurman De Ruiter, die machinist is bij de NS, opgeborgen en zijn vrouw was bij mij ondergedoken.

Ik heb De Ruiter in contact gebracht met een persoon van de ondergrondse, zijn naam is mij niet bekend.

Ik smokkelde brieven van politieke gevangenen uit de gevangenis, o.a. van Dommering Winschoten enz.

Ook gaf ik de politieke gevangenen extra eten wat ik naar binnen smokkelde.

Ik ben volgens mijn eigen geweten een goed Nederlander geweest en bovendien heb ik een eed van vertrouwen afgelegd aan H.M. de Koningin.

Ik heb me nooit met politiek bemoeid.

Proces verbaal A. Beusenbergh

Getuigen : J. van Bruggen, D. van Hoogen, A. Ruiter-Koeman, B. Ruiter

Jan van Bruggen geb. 23-12-1904 Ten Boer
Rechercheur van politie
Helperweststraat 46a

Bij de familie Rijnvis kwamen geregeld Duitsers in huis.
Ook veel burgers, wat voor mensen dat waren is mij niet bekend geworden.
Een zoon van hem is naar Duitsland gegaan en is tot op heden niet teruggekeerd.
Zijn dochter liep altijd na spertijd op straat.
Na de bevrijding heeft Rijnvis iemand onderdak verschaft in het fietsschuurtje maar deze is op tijd gearresteerd.
Evenzo gaf hij enigszins te denken dat hij in de Duitse bezetting aangesteld is geworden als gevangenebewaarder.

Derk van Hoogen geb. 19 mei 1894 Groningen
Agent incasseerder levensverzekering
Helperweststraat 55

Dochter van Rijnvis ging regelmatig met Duitsers.
De Duitser waar ze mee omging had kwam regelmatig bij haar thuis. Hij sliep daar ook wel eens.
De zoon van Rijnvis is door de ouders naar Duitsland gestuurd en is om het leven gekomen.
Ze hadden familie uit Amsterdam in huis waarvan de zoon bij de SS was. Hij was na de bevrijding ondergedoken in het fietsschuurtje van Rijnvis en gearresteerd door de P.O.D.
De familie uit Amsterdam kreeg extra brandstof van de Duitse Weermacht. Ook Rijnvis kreeg extra Brandstof.
De dochter van Rijnvis was in betrekking bij de NSB'er Beenker in de Helperwestsingel.
Door bemiddeling van de dochter van Rijnvis werd bij ons en nog andere burens Volk en Vaderland in de bus gegooid.

A.F.C. Ruiter-Koeman geb. 01-12-1902 Amsterdam
Helperweststraat 53a

Ik was bij de familie Rijnvis ondergedoken omdat mijn man was ondergedoken van de NS,
Hun dochter ging met een Duitser die daar ook thuis kwam maar die bleef nooit slapen.
Hun zoon wou niet oppassen, daarom hebben ze hem door bemiddeling van de Nederlandse Volksdienst naar Duitsland gestuurd waar hij vermoedelijk om het leven is gekomen.
De vrouw van Rijnvis heeft gewerkt bij de Nederlandse Volksdienst.
Mijn man kwam 7 januari 1945 weer thuis maar hij had geen contact meer met de ondergrondse.
Rijnvis zorgde voor het contact en mijn man kreeg toen weer geld en levensmiddelen.

Bartle Ruiter geb. 10-06-1898 Schellingwoude
Machinist NS

Ik kan alleen verklaren dat Rijnvis mij in contact heeft gebracht en mijn gehele inventaris heeft opgeborgen.

H. Rijnvis-Jans

Ik ben 4 maanden bij de Nederlandse Volksdienst geweest.

Ik verdiende f 2,60 per dag

Mijn man wou het na 4 maanden niet meer hebben omdat het uitging van de NSB.

Ik ben geen lid van de NSB geweest.

Den heer Procureur Fiscaal bij het Bijzonder Gerechtshof te Leeuwarden.

Wel Ed. Gestr. heer

Ondergetekende Jan Cornelis Rijnvis,
wonende Helpweststr. 55a Ambtenaar bij de gevangenis te Groningen.

Heeft de vrijheid verzet te tekenen tegen

Ten 1e : Het bewijs van buitenvervolgstelling omreden hij nimmer is geïnterneerd geweest wat ook onzin zou zijn gebleken, daar hij nooit iets heeft gedaan op politiek gebied dat niet door de beugel kon.

Dat hij als Rijksambtenaar den eed op H.M. de Koningin heeft afgelegd en zich daar ook steeds aan heeft gehouden.

Ten 2e : Het opleggen van een boete van f 20,- waarvoor deze boete is, is hem een raadsel aangezien er geen strafwaardig feit is gepleegd.

Hij verzocht bij deze beleefd om in trekking van de buiten vervolgingstelling en de boete en tevens rehabilitatie van goede naam en eer.

Hoe het in Godsnaam mogelijk is deze poppenkast, 't is onbegrijpelijk. Steller dezès is . den bezettingstijd steeds op de bres gesprongen voor onze politieke gevangenen door de vijand in het Huis van Bewaring opgesloten.

Heeft er vrachten eten enz. naar binnen gesmokkeld. Heeft vele brieven van de gevangenen naar de respectieve familieleden gebracht of gezonden. Dit alles ten koste van risico van door de Duitsers gesnapt te worden. Tevens heeft hij geringe tijd een gezin met huisraad en al van een ondergedoken machinist opgeborgen.

Daarna een 7tal Amsterdamsche hongerevacuees een half jaar lang gehuisvest. Dat alles zonde enige geldige beloning, zonder er beter van te worden, dat ook niet nodig was.

Voor mij was de grootste beloning hierin gelegen dat eens een paar heren die als gevangenen in het Huis van Bewaring voor de Duitsers hebben gezeten, mij een bezoek brachten en verklaarden dat de bewakers hen het leven gered.

Dat doet een mens goed, maar deze buitenvervolgstelling en boete moeten ongedaan gemaakt worden.

Waarom ik bij deze dan ook allerdringends verzoek.

Dit zelfde verzoek geldt ook voor Hermina Rijnvis geboren Jans , echtgenote van steller dezès.

De voorwaarde onder 1 vermeld kunnen we vervullen, zijn nooit anders geweest dan goede Nederlanders.

Als mijn vrouw iets gedaan heeft dan was het altijd om anderen uit de nood te helpen en geen eigen belang.

Ik verzoek daarom ook intrekking van de kiesrecht ontzetting en de boete voor haar.

Uw gunstig antwoord tegemoet zien

Met de meeste hoogachting

J.C. Rijnvis

Groningen 5 september 1946
Helperweststraat 55a

Trubinaal 14 november 1946

Trubinaal van het Arrondissement Groningen

1. Jan Cornelis Rijnvis geb. Sappemeer 30-01-1894

Help-bewaarder Huis van Bewaring wonende Helperweststrat

Beschuldigd als Nederlander geboren voor 20-09-1926.

Tijdens de bezetting herhaaldelijk een Duitse militair in zijn woning heeft ontvangen genaamd Arnold Rick

De beschuldigde verklaard dat hij hem ten laste gelegde erkent, doch dat hij zich te sterkste den omgang van zijn dochter 18 jaar oud was en hij haar daarvan niet heeft kunnen weerhouden.

Dat bovendien voor hem als hulpbewaarder in het Huis van Bewaring uiterst moeilijk was hier tegen op te treden. Dat hij wanneer hij de Duitser uit zijn woning had gegooid daarvan zelf in betrekking grote moeilijkheden zou hebben kunnen ondervinden.

2. Hermiene Rijnvis - Jans echtgenote van J.C. Rijnvis geb. 17-12-1902
Groningen

Erkend eveneens de Duitser Arnold Rick vele malen bij hun in huis te hebben ontvangen.

Dat zij als moeder niet voldoende invloed heeft om haar daarvan re weerhouden, hoewel ze er tegen was.

Procesverbaal 26-02-1946 opgemaakt door Adrianus Beusenbergh rechercheur bij P.O.D. district Groningen (verhoor)

Getuigen

- Jan van Bruggen : buurman tegenover
- Dirk van Hoogen : Duitser daar ook sliep

Uitspraak : Beschuldiging afgewezen.

Procesverbaal 15-02-1946 verhoor van J.C. Rijnvis

Procesverbaal 07-03-1946 verhoor van H. Rijnvis - Jans

Tribunaal voor Arrondissement Groningen

Groningen 6-12-1946

Wijke Rijnvis Dossiernummer 2409/II Rolno 192

Ontzetting uit het recht van kiezen en van kiesbaarheid bij krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezingen voor de tijd van tien jaren.

Harmiene Rijnvis-Jans en Jan Cornelis Rijnvis 9-12-1946

De beschuldiging vervallen verklaard

Aan:

Het hoofd der Politieke Recherche afdeling Groningen